

Tarkastuslautakunnan arviointityön periaatteet

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue
Vanda och Kervo välfärdsområde

Sisällysluettelo

Tarkastuslautakunta hyvinvointialueella	3
Tarkastuslautakunnan tehtävät.....	3
Valtuustokauden kattava arviointisuunnitelma ja tarkennettu vuosittainen työohjelma.....	4
Arvioinnin yleiset periaatteet ja käsitteistö	5
Arviointi ja raportointi	6
Arvioinnin eettiset periaatteet	8
Arvioinnin kohdentamisen periaatteet.....	8
Arvioinnin vaikuttavuus	8
Tarkastuslautakunnan arviointityön julkisuus ja tiedottaminen	9

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen
tarkastuslautakunta
Hyväksytty 3.9.2025 § 60
Ulkoisen tarkastuksen yksikkö

Tarkastuslautakunta hyvinvointialueella

Tarkastuslautakunta on hyvinvointialuelain 35 §:n määrittelemä hyvinvointialuehallinnon pakollinen toimielin. Tarkastuslautakunta toimii aluehallinnon muista toimielimistä poiketen suoraan aluevaltuuston alaisuudessa, mikä korostaa sen riippumattomuutta toimivasta johdosta. Tarkastuslautakunnan arviointityön tarkoitus on tuottaa lisäarvoa aluevaltuuston päätöksenteon tueksi. Tarkastuslautakunta arvioi aluevaltuuston talousarviossa tai hyväksytyissä ohjelmissa asettamien vuosittaisten tavoitteiden toteutumista sekä saattaa arviointinsa tulokset tiedoksi valtuustolle. Arviointityöskentely perustuu systemaattiseen tiedonkeruuseen ja analysointiin.

Arviointitiedon hyödyntäjiä ovat aluevaltuutetut, viranhaltija- ja työntekijäorganisaatio sekä alueen asukkaat. Arvioinnin tehtävä demokraattisessa järjestelmässä on edistää hallinnon ja päätöksenteon avoimuutta, läpinäkyvyyttä ja toimintatapojen kehittämistä. Arvioinnin ja demokratian yhteyttä voidaan pitää merkittävänä, mikäli arvioinnin tulokset voidaan yhdistää resurssien jakamiseen. Arvioinnilla edistetään ja vahvistetaan palvelujen tuottamista asiakaslähtöisesti ja tuloksellisesti. Lisäarvoa tuottava arviointi sisältää arviointihavainnoista johdettuja johtopäätöksiä sekä toimenpidesuosituksia. Arvioinnin periaatteiden määrittelyllä lisätään arviointitoiminnan avoimuutta ja ennakoitavuutta.

Tarkastuslautakunnan tehtävät

Tarkastuslautakunnan tehtävät määritellään laissa hyvinvointialueesta (611/2021) 125 § (ote pykälästä):

- 1) valmistella aluevaltuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- 2) arvioida, ovatko aluevaltuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet hyvinvointialueella ja hyvinvointialuekonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä taloussuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden ja toimenpiteiden riittävyttä talouden tasapainotuksen kannalta;
- 4) huolehtia hyvinvointialueen ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- 5) valvoa, että 89 §:ssä säädettyä velvollisuutta ilmoittaa sidonnaisuuksista noudatetaan, ja saattaa ilmoitukset aluevaltuuston tiedoksi;
- 6) valmistella aluehallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Lisäksi tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa aluevaltuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus

käsitellään aluevaltuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa aluevaltuustolle muitakin tarpeellisia pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Tarkastuslautakunnan tehtävät Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen hallintosäännössä

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen hallintosäännössä säädetään hyvinvointialueissa määriteltyjen tehtävien lisäksi, että tarkastuslautakunta (§ 84, ote pykälästä):

- seuraa tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista ja tilintarkastajan tehtävien suorittamista sekä tekee tarpeen mukaan esityksiä tilintarkastuksen kehittämiseksi;
- huolehtii, että tilintarkastusta varten on tarpeelliset voimavarat, jotka mahdollistavat tilintarkastuksen suorittamisen julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan edellyttämässä laajuudessa;
- tekee aloitteita ja esityksiä tarkastuslautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen tarkastuksen, sekä Valtiontalouden tarkastusviraston tehtävien yhteensovittamisesta tarkoituksenmukaisella tavalla;
- saattaa sidonnaisuusilmoitukset tiedoksi aluevaltuustolle vähintään kerran vuodessa ja huolehtii sidonnaisuusrekisterin julkisten tietojen julkaisemisesta hyvinvointialueen verkkosivuilla;
- on sidonnaisuusrekisterin rekisterinpitäjä;
- vastaa tarkastuslautakunnan toimivaltaan kuuluvien asioiden tiedottamisesta;
- Tarkastuslautakunta tiedottaa ja raportoi tehtäviinsä liittyvistä asioista ensisijaisesti aluevaltuustolle. Muu tiedottaminen tapahtuu tarkastuslautakunnan päättämällä tavalla. Tiedotuksessa noudatetaan soveltuvin osin aluehallituksen hyväksymiä yleisiä ohjeita tiedottamisen periaatteista.

Lisäksi Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen hallintosäännön mukaan (§ 86, ote pykälästä):

- Tarkastuslautakunnan tehtävänä on kilpailuttaa tilintarkastusyhteisön valinta ja tehdä aluevaltuustolle ehdotus valittavasta tilintarkastusyhteisöstä sekä valvoa tilintarkastussopimuksen noudattamista.

Valtuustokauden kattava arviointisuunnitelma ja tarkennettu vuosittainen työohjelma

Lautakunta laatii koko toimikauden eli nelivuotisen valtuustokauden kattavan arviointisuunnitelman ja sitä tarkentavan vuosittaisen työohjelman. Tarkastuslautakunta vahvistaa toimikautensa alussa nelivuotisen arviointisuunnitelman, jossa määritetään alustavasti lautakunnan toimikaudellaan tarkastelemat arviointiaiheet. Arviointisuunnitelmaa voidaan päivittää myös kesken valtuustokauden. Arviointisuunnitelman päivityksessä otetaan huomioon valtuuston hyväksymään

strategiaan tehdyt muutokset. Vuosittaisessa työohjelmassa lautakunta päättää seuraavassa arviointikertomuksessa käsiteltävät arviointikohteet. Työohjelman ulkopuolelta uusia arviointikohteita voidaan ottaa tarkasteluun vain lautakunnan kollektiivisella päätöksellä.

Tarkastuslautakunnan resurssit

Tarkastuslautakunnan talousarvion valtuustokäsittelyn yhteydessä aluevaltuuston tulisi huomioida, että tarkastuslautakunnan onnistuminen tehtävässään vaatii lautakunnan tueksi asiantuntevan ja osaavan organisaation. Tarkastuslautakunnan itsenäisyyttä ja erityisasemaa korostaa hyvinvointialuelain säännös, jonka mukaan aluehallitus voi poiketa tarkastuslautakunnan esityksestä lautakuntaa koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi ja talousarvioksi ainoastaan hyvinvointialueen hallintosäännön ja talousarvioesityksen yhteensovittamiseen liittyvästä perustellusta syystä.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen hallintosäännön (§ 87) mukaan tarkastuslautakunnan alaisuudessa toimii ulkoisen tarkastuksen yksikkö, joka valmistelee tarkastuslautakunnan käsiteltäväksi tulevat asiat, avustaa lautakuntaa toiminnan ja talouden arviointitehtävässä ja on oikeutettu tekemään toiminnan ja talouden tarkastuksia tilintarkastajan kanssa sovittavalla tavalla ja lautakunnan hyväksymän työohjelman mukaisesti.

Ulkoisen tarkastuksen yksikköä johtaa tarkastuspäällikkö. Tarkastuslautakunta päättää hallintosäännön 84 § mukaan tarkastuspäällikön virkaan nimittämisestä, palkkauksesta, viran kelpoisuusvaatimuksista, palvelussuhteen ehdoista, virkanimikkeestä, sivutoimiluvista, virkavapaasta, virasta pidättämisestä, irtisanomisesta, eron myöntämisestä ja sijaisen nimittämisestä. Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja toimii tarkastuspäällikön esihenkilönä.

Arvioinnin yleiset periaatteet ja käsitteistö

Arvioinnille tyypilliseen tapaan tarkastuslautakunta pyrkii arvotettaviin johtopäätöksiin. Arvottaminen perustuu aina kriteereihin, jotka määrittävät arvioinnissa hyvänä ja tavoiteltavana pidettävän asiantilan. Tarkastuslautakunta nostaa arviointikertomuksessa esiin positiivisia huomioita, kehittämiskohteita sekä havaitsemiaan epäkohtia. Tarkastuslautakunta päättää myös ulkoisen tarkastuksen yksikön tekemien täydentävien arviointien toteutuksesta.

Tarkastuslautakunnan lakisääteinen tehtävä on arvioida aluevaltuuston hyvinvointialueelle asettamien tavoitteiden toteutumista. Tarkastuslautakunnan toteuttaman arvioinnin tulee olla pitkäjänteistä, jolloin lautakunnan tulee kiinnittää huomiota erityisesti hyvinvointialuestrategiassa asetettujen pitkän aikavälin tavoitteiden toteutumiseen. Valtuuston asettamat tavoitteet löytyvät hyvinvointialuestrategian lisäksi talousarviosta ja muista toimintaa ohjaavista asiakirjoista.

Keskeisiä käsitteitä

Arviointikohde	Arviointikohde voi olla esimerkiksi palvelualue, tehtäväalue, yksikkö tai palvelu johon arviointi kohdistuu, tai jokin tietty aihepiiri tai ilmiö.
Arviointikysymys	Arviointikysymys asetetaan arviointityön alussa ja sen avulla selvitetään, mitä arvioinnilla halutaan saada selville. Se voidaan jakaa osakysymyksiin. Joskus arvioinnissa voi olla useampi arviointikysymys.
Arviointikriteeri	Asioiden tavoitetila, johon asioiden vallitsevaa tilaa verrataan. Nämä voivat olla esimerkiksi valtuuston tavoitteista johdettuja kriteerejä tai laista ja muista normeista kuten organisaation ohjeista tulevia kriteerejä.
Arviointilomake	Suunnitelma arvioinnista. Sisältää arviointikohteen perustietoja, mahdollisia havaintoja, aikatauluja, rajausta sekä käytännön ohjeita arviointiin liittyen. Arviointilomakkeelle kerätään tarkastuslautakunnan asettamat ennakkokysymykset, joihin pyydetään ennakkoon vastaukset ennen varsinaista arviointikokousta.
Arviointikokous	Tarkastuslautakunnan kokouksessa asiakohdana kuultava toimialojen viranhaltijoiden selostustilaisuus. Kuuleminen järjestetään yleensä osana tarkastuslautakunnan normaalia kokousta. Kuulemisen yhteydessä tarkastuslautakunnalla on mahdollisuus esittää kysymyksiä. Asian esittelyyn asiakohdan aikana on varattu noin 30 min, jonka jälkeen on varattu aikaa keskustelulle ja lisäkysymyksille.
Arviointimuistio	Arviointikokouksen jälkeen laaditaan kokouksessa kuullun sekä ennakkoon saatujen vastausten perusteella arviointimuistio. Arviointimuistioon kootaan myös muuta arviointiaiheeseen liittyvää arviointimateriaalia. Arviointikohteelle voidaan tarjota mahdollisuus kommentoida arviointimuistion sisältöä (pois lukien lautakunnan johtopäätökset ja suositukset). Laadittua arviointimuistiotä käsitellään tarkastuslautakunnassa ja sitä voidaan päivittää arviointivuoden edetessä. Muistiosta kerätään keskeinen tieto arviointikertomukseen.

Arviointi ja raportointi

Hyvinvointialuelain 125 §:n mukaan tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa aluevaltuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään aluevaltuustossa tilinpäätöksen yhteydessä.

Lautakunta voi antaa aluevaltuustolle muitakin tarpeellisina pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Aluehallitus antaa aluevaltuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

Arviointikertomus

Arviointikertomusteksti sisältää perustietoa kohteesta, arviointia koskevat rajaukset, arviointikysymykset sekä mahdolliset johdetut tarkentavat kysymykset ja arviointikriteerit. Arvioinnin rajausta on tärkeä osa arviointia, sillä se määrittää millä tasolla arviointia toteutetaan, mitkä asiat sisältyvät arviointiin ja mitkä jätetään sen ulkopuolelle.

Tarkastuslautakunta käsittelee kaikki arviointikertomukseen tulevat tekstit sekä päättää lautakunnan tekemät kannanotot. Tarkastuslautakunta hyväksyy valmiin arviointikertomuksen. Arviointikertomusluonnos valmistellaan lautakunnan vahvistamien toimintaperiaatteiden mukaisesti ulkoisen tarkastuksen yksikössä ja käsitellään tarkastuslautakunnassa.

Arviointikertomuksen ulkoasu laaditaan soveltuvin osin Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen brändin mukaiseksi. Siinä huomioidaan selkokieliisyyden periaatteet ja saavutettavuus. Arviointikertomus julkaistaan vuosittain hyvinvointialueen omilla verkkosivuilla.

Tarkastuslautakunnan väliarviointi

Tarkastuslautakunta voi tuottaa arviointivuoden aikana arviointikertomuksen lisäksi myös muita arviointiraportteja tai ennusteita talousarvion ja tavoitteiden toteutumisesta. Tarkastuslautakunta pyrkii toteuttamaan osavuosikatsauksen pohjalta vähintään yhden väliarvioinnin, jossa tarkastuslautakunta arvioi kuluvaan vuoden talousarviotavoitteiden toteutumisedellytyksiä.

Arvioinnin toteuttamistavat

Yleisesti arvioinnissa hyödynnetään eri tietolähteitä ja analysoidaan niitä vertaamalla asioiden tavoitetilaa (arviointikriteerit) asioiden vallitsevaan tilaan. Arviointia voidaan valmistella ulkoisen tarkastuksen yksikön omana toimintana tai tehdä yhdessä muiden kaupunkien tai yhteistyöorganisaatioiden kanssa. Tarkastuslautakunta voi halutessaan hankkia erillisiä selvityksiä tai arviointeja tai niiden osia ulkopuolisilta asiantuntijoilta määrärahojen puitteissa. Lautakunnan työohjelmassa olevat arviointikohteet ovat laajuudeltaan erilaisia.

Hyvinvointialueen ja hyvinvointialuekonsernin talouden tilaa arvioidaan vuosittain. Tarkastuslautakunnan on lain mukaan puututtava arviointikertomuksessa hyvinvointialueen talouden tasapainotukseen, mikäli hyvinvointialueen talous tai taloutta koskevat suunnitelmat ovat lain asettaman aikarajan puitteissa alijäämäisiä. Talouden tasapainotuksen osalta tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä taloussuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden ja toimenpiteiden riittävyttä.

Tarkastuslautakunnan tehtävä on kiinnittää huomiota hyvinvointialueen toimintatapojen ja palveluiden järjestämisen tuloksellisuuteen ja tarkoituksenmukaisuuteen. Arvioinnissa seurataan, että hyvinvointialueen resursseja käytetään taloudellisesti, tehokkaasti ja vaikuttavasti palvelujen ja työelämän laatua vaalien. Tuloksellisuuden arviointi voi kohdistua esimerkiksi toiminnan suunnitteluun, organisaatorakenteisiin, toiminnan ohjaukseen ja johtamiseen, toiminnan tuloksiin ja vaikutuksiin sekä toiminnan taloudellisuuteen ja tehokkuuteen.

Arvioinnin eettiset periaatteet

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen aluevaltuusto hyväksyi kokouksessaan 2.5.2023 aluevaltuustotyöskentelyn pelisäännöt valtuustokaudelle 2022–2025. Tarkastuslautakunta noudattaa toiminnassaan näitä sääntöjä. Aluevaltuustotyöskentelyn pelisäännöissä on määritelty yhteiset valtuustotyöskentelyn periaatteet ja menettelytavat sekä turvallisen tilan periaatteet. Periaatteita on sovittu noudatettavan kaikessa hyvinvointialueen luottamushenkilötoiminnassa.

Arvioinnin kohdentamisen periaatteet

Tarkastuslautakunnan tehtävä ei ole ottaa kantaa siihen, mitä aluevaltuusto on asettanut tavoitteeksi. Sen sijaan tarkastuslautakunta voi arvioida tavoitteiden ymmärrettävyyttä sekä mitattavuutta. Lisäksi tarkastuslautakunta arvioi harkitsemassaan laajuudessa hyvinvointialuestrategiassa asetettujen tavoitteiden toteutumista ja sitä, toteuttavatko talousarviossa asetetut tavoitteet hyvinvointialuestrategiaa. Kaikkien tavoitteiden toteutumista ei käydä arviointikertomuksessa yksityiskohtaisesti läpi, vaan arviointi kohdistetaan keskeisempiin eli strategiaan tavoitteisiin.

Arvioinnin aiheet ja sisältö valitaan kohdennetusti, jolloin kohdentamisen perusteena on tarkoituksenmukaisuus. Tarkoituksenmukaisimpia ovat esimerkiksi taloudellisesti merkittävimmät, laadun kannalta merkittävimmät, asiakkaan saaman palvelun kannalta kriittiset tai muulla tavoin ajankohtaiset aiheet. Ilman tarkempaa kohdennusta valitut arviointiaiheet voivat jäädä hyödynnettävyydeltään suppeiksi, jonka vuoksi yleensä arvioinnissa on kohdennettuja arviointikysymyksiä.

Arvioinnin vaikuttavuus

Arvioinnin vaikuttavuus voi toteutua jo arviointityön aikana. Vuorovaikutus sidosryhmien kanssa ja hyvä yhteistyö edistävät vaikuttavuutta. Tarkastuslautakunta seuraa arviointikertomuksen vaikuttavuutta valitsemalla määrittämillään kriteereillä osan arviointikertomuksen havainnoista jatkoseurattavaksi. Ulkoisen tarkastuksen yksikkö kerää toimialojen vastauksista ja muista tietolähteistä seurantatiedot. Jatkoseurannasta raportoidaan arviointikertomuksessa vuosittain.

Tarkastuslautakunnan toiminnassa ja tehtävien toteutuksessa on jatkuvan kehittämisen periaate. Lautakunta seuraa palautetta, jota se saa arviointikertomuksista muun muassa

aluevaltuustolta. Lautakunta tekee jokaisen toimikautensa aikana omaa toimintaansa koskevan itsearviointin. Arvioinnin kehittämiseksi lautakunnan jäsenet sekä ulkoisen tarkastuksen yksikkö osallistuvat koulutuksiin ja yhteistyöseminaareihin sekä pyrkivät tekemään jatkuvaa yhteistyötä eri tarkastuslautakuntien ja viranhaltijoiden kanssa. Lautakunta voi järjestää myös omia seminaareja työskentelynsä tueksi.

Tarkastuslautakunnan arviointityön julkisuus ja tiedottaminen

Tarkastuslautakunnan kokoukset ovat suljettuja ja kokouksessa käytävät keskustelut ovat lähtökohtaisesti luottamuksellisia. Arviointityön luonne edellyttää luottamuksellisuutta, jotta arviointikohteet voivat kertoa toiminnastaan avoimesti. Hyvinvointialuelain 129 §:n mukaan tarkastuslautakunnalla on salassapitoa koskevien säännösten estämättä oikeus saada hyvinvointialueen viranomaisilta ne tiedot ja nähtävikseen ne asiakirjat, joita se pitää tarpeellisina arviointitehtävän hoitamiseksi. Tiedonsaantioikeus on tarkastuslautakunnalla toimielimenä. Tarkastuslautakunnan jäsenet ovat salassapitovelvollisia tehtävää hoitaessaan saamistaan tiedoista tietoturva huomioiden.

Arviointikertomus ja tarkastuslautakunnan väliraportti ovat julkisia asiakirjoja ja hyvinvointialueen asukkaiden saatavilla alueen verkkosivuilla. Arviointimuistiot laaditaan lautakunnan omaan käyttöön. Ne ovat julkisuuslain mukaisia valmisteluasiakirjoja ja siten salaisia. Tarkastuslautakunnan arviointisuunnitelmaa tai arvioinnin työohjelmaa ei aseteta julkisesti nähtäville. Arviointikokouksista tiedottaminen kuuluu ulkoisen tarkastuksen yksikölle. Kokouksista pyritään tiedottamaan arviointikohteille hyvissä ajoin, jotta kokousajankohdat saadaan aikataulutettua.

Tarkastuslautakunnan tiedottamisen tapoja ovat muun muassa uutinen kaupungin verkkosivuilla sekä lehdistötiedote. Arviointikertomus jaetaan valtuutetuille ja muille tarkastuslautakunnan tarpeelliseksi katsomille tahoille. Mahdollisuuksien mukaan käytetään myös muita tiedottamisen tapoja, kuten esittelytilaisuuksia tai arviointikertomuksen luovutustilaisuutta.